

การพัฒนาของสังคมและภาษา

วิไลวรรณ ชนิษฐนันท์

ในยุคคอมพิวเตอร์มนุษย์สามารถออกไปประกอบภารกิจในอวกาศได้ ภาษายังคงดำรงความเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของมนุษย์อยู่ ถึงแม้คอมพิวเตอร์จะเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถทำงานได้อย่างละเอียด ชับซอ รวดเร็ว และไฉไลที่แน่นอน แต่เมื่อมนุษย์ใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงาน มนุษย์ก็ต้องใช้ภาษาในการสั่งงานและวางแผนงาน และเมื่อคอมพิวเตอร์ก้าวหน้าและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ภาษาก็ใช้ในการทำงานนั้นก็พัฒนาไปอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน ปัจจุบันเมื่อสิ่งที่เรีกกันว่า ภาษาคอมพิวเตอร์อยู่หลายภาษา อาทิ ภาษาไพธอน ภาษาโคบอล ภาษาปาสคาล และ ภาษาซีเอ็มบี ที่ยกตัวอย่างมานี้ก็เพื่อให้เห็นว่า การพัฒนาของสังคมมนุษย์และภาษานั้นเป็นสิ่งคู่กัน ในฐานะที่ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ ภาษามีคุณสมบัติพิเศษ คือ ภาษาเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปแบบตายตัว และยังมีความยืดหยุ่นมากอีกด้วย มันสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อม มันสามารถเปลี่ยนไปได้อีกมากที่สุดเท่าที่มนุษย์เปลี่ยนไป และมันได้ก้าวเปลี่ยนไปพร้อม ๆ กับมนุษย์เสมอมา ไม่ก้าวหน้ากว่าและไม่ล่าช้ากว่ามนุษย์ ตั้งแต่ยุคหินจนถึงยุคปัจจุบัน และในอนาคตไม่ว่ามนุษย์จะพัฒนาไปสู่จักรวาลหรือยุคใด ๆ ก็ตาม ภาษาก็จะคงเป็นเครื่องมือที่มนุษย์จะขาดเสียไม่ได้

เพราะมนุษย์และภาษาได้พัฒนาควบคู่กันมาโดยตลอด ถ้าเราสามารถเข้าใจถึงพัฒนาการของภาษาในสังคมได้ ความรู้นี้ก็จะช่วยให้เราสามารถเข้าใจถึงพัฒนาการของมนุษย์ได้เช่นเดียวกัน จุดประสงค์ของบทความนี้คือ เพื่อสำรวจการพัฒนาของภาษาในขณะนี้สังคมกำลังพัฒนาเพื่อให้เป็นสังคมสมัยใหม่ โดยจะเน้นตัวอย่างในวงสมัยรัชกาลที่ ๖ ซึ่งเป็นช่วงที่สังคมเมืองของประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมากในหลาย ๆ ด้าน

ทุกส่วนของภาษาทั้ง เสียง คำ และการเรียงคำ เปลี่ยนไปตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อม และส่วนที่สามารถสะท้อนสภาพของสังคมได้มากที่สุดคือ คำศัพท์ของภาษา ความคิด

การกระทำใด และการใด ๆ ก็ตามที่ปรากฏอยู่ในสังคม ย่อมมีคำศัพท์หรือถ้อยความสำหรับ
 สิ่งนั้น ๆ ปรากฏอยู่ในภาษาคาวย ที่เห็นได้ชัดก็คือ เมื่อมีสิ่งใหม่เกิดขึ้นในสังคมก็จะมีคำหรือวลี
 สำหรับเรียกสิ่งนั้น หรืออาจถึงสิ่งนั้นเกิดขึ้นในภาษา คำที่ใช้สำหรับเรียกสิ่งใหม่นี้ บางครั้ง
 ก็เป็นคำเกิดขึ้นใหม่ บางครั้งก็เป็นการนำคำที่มีอยู่แล้วมาอธิบาย เช่น เมื่อนำการประปาเข้า
 มาใช้ในประเทศเป็นครั้งแรกนั้น ก็ต้องมีการคิดหาคำเพื่อใช้เรียกกิจการนั้น ในหนังสือพระราช
 กิจจานุเบกษา เล่มที่ ๒๖ ปีรัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔ มีประกาศเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ว่า

“...กิจการที่จะนำมาใช้ในพระนครนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้เรียกตามภาษา
 สันสกฤต เพื่อจะให้เป็นคำสั้นว่า “การประปา”...”

เป็นที่น่าสังเกตว่า การสร้างคำศัพท์หรือบัญญัติศัพท์นั้นมีเหตุผลว่า “เพื่อจะให้” เป็นคำ
 สั้นๆ แต่ดูแล้วถ้าไม่มีคำศัพท์เฉพาะให้ถึงจะต้องเรียกกันเป็นคำหรือความชื่อยาว ซึ่งอาจจะเป็น
 “กิจการนำมาใช้ในพระนคร” ก็ได้ ซึ่งลักษณะนี้สะท้อนความจริงสากลประการหนึ่งคือ เมื่อ
 มีสิ่งใหม่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสิ่งที่รับเข้ามาจากสังคมอื่น สังคมที่เป็นผู้รับ
 อาจจะสร้างศัพท์เฉพาะขึ้นมาใช้เรียกสิ่งนั้นก็ได้ หรืออาจใช้คำที่มีอยู่แล้วในภาษาเรียกสิ่งนั้น
 ก็ได้ แต่จะเป็นในรูปของการอธิบายคำ ภาษาไทยของเรามีลักษณะเช่นว่าประการหลังนี้อยู่มาก
 ดังดูได้จากคำประสมที่ใช้เรียกสิ่งของที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ เช่น ที่ปิ้งขนมปัง พนักงานเก็บขยะ
 คนขับรถ คำเหล่านี้โครงสร้างเหมือนประโยคคือ มี ประธาน - กริยา - กรรม เรามีคำ
 ไทยดั้งเดิมซึ่งใช้เรียก “ที่ปิ้งปลา” ว่า “ซา” เมื่อเราไม่ได้คิด “คำสั้น ๆ” เพื่อเรียก
 “ที่ปิ้งขนมปัง” เราจึงต้องใช้คำในลักษณะของการบรรยายคำดังกล่าว

ถ้าเราสำรวจคำซึ่งเกิดจากการบรรยายลักษณะสิ่งของ เราจะพบว่า เมื่อเวลาผ่านไป
 คำเหล่านี้อาจเปลี่ยนไป กล่าวคือ ในระยะต่อมาสังคมอาจบัญญัติศัพท์ขึ้นใช้สำหรับคำนั้น ๆ เช่น
 เมื่อสมัย ๕๐ กว่าปีมาแล้ว ใบแข็งเกิดหรือแจ้งตาย หรือแจ้งย้ายที่อยู่ ยังไม่ได้ใช้คำว่า “อาชีพ”
 แต่ใช้คำว่า “แทนตง”

...."๔. นามแลการหากินของปิตามารดา๕. วิชาหากิน..."

ซึ่งถ้าเป็นปัจจุบันเราคงใช้ว่า "อาชีพของปิตามารดา" หรือ "อาชีพ" แทนคำในข้อ ๕

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ คำว่า "โรงเรียน" และ "โรงพยาบาล" เมื่อประมาณ ๘๐ ปีก่อน เรายังไม่ได้ใช้คำเหล่านี้กัน หากแต่ใช้คำในลักษณะของการบรรยายสิ่งของ คือ "โรงเรียนหนังสือเด็ก" และ "โรงรักษาคณไช"

อีกคำหนึ่งคือ คำว่า "อสังหาริมทรัพย์" แต่ก่อนนี้เพื่อที่จะสื่อความหมายของคำ ๆ นี้ เราต้องใช้คำยืดยาวว่า "ที่ดินและตึกเรือนโรง" หรือ "ตึกเรือนโรงและสมบัติที่เคลื่อนที่ไม่ได้" คำทั้ง ๒ นี้ปรากฏใช้อยู่บ่อยมากในหนังสือพระราชกิจจานุเบกษาและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสมัยก่อน

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่า การมีสิ่งใหม่ในสังคม อาจจะไม่จำเป็นต้องมีคำใหม่เกิดขึ้นในสังคมเสมอไป ในระยะแรก ๆ คนในสังคมอาจเลือกวิธีเรียกสิ่ง ๆ นั้นโดยการใช้อยู่ที่มียุ ภาษาบรรยายลักษณะของสิ่งของนั้น ๆ ก็ได้

การสร้างคำขึ้นมาใหม่หรือการบัญญัติศัพท์ บางครั้งก็เป็นการทำควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมหรือการสร้างกฎเกณฑ์ในสังคมด้วย และในบางกรณีอาจหมายถึงเป็นการทำให้สังคมเป็นสังคมที่สมัยใหม่ด้วย ดังตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๐ มี "ประกาศนับเวลาในราชการ" ดังนี้

อธิบายวิธีนับเวลา

เพื่อให้เข้าใจวิธีนับเวลาตามประกาศให้แจ่มแจ้ง จะอธิบายได้ดังต่อไปนี้ :-

๑. ให้พึงเข้าใจว่า วัน ๑ แยกภาคออกเป็น ๒๔ ภาค ภาค ๑ เรียกว่า นาฬิกา
๒. เพื่อความสะดวกในการนับนาฬิกา ให้แบ่งวันเป็น ๒ ตอน คือ ตั้งแต่เที่ยงคืน

ไปจนถึงวัน รวม ๖๒ นาฬิกา เรียกว่า ก่อนเที่ยง (หรือเขียนอักษรย่อว่า ก.ท.) ตั้งแต่
เที่ยงวันไปจนบรรจบเที่ยงคืน รวม ๖๒ นาฬิกา เรียกว่า หลังเที่ยง (หรือเขียนอักษรย่อว่า
ล.ท.)

๓. ส่วนแห่งนาฬิกาให้ไชนาทีและวินาทีในราชการ แต่สำหรับสาธารณะชนไทยอนัน
ไชนามแห่งส่วนใหญ่ของนาฬิกาไค้ดังนี้ คือ

- (ก) ๖๕ นาที ไชวา ๑ ภาค
- (ข) ๓๐ นาที ไชวา กึ่งนาฬิกา หรือ ครึ่ง
- (ค) ๔๕ นาที ไชวา ๓ ภาค หรือ เท่านั้น ๆ นาฬิกาหย่อน ๑ ภาค

ตัวอย่าง -

- (ก) ๑ นาฬิกา ๖๕ นาที = ๑ นาฬิกา ๑ ภาค
- (ข) ๑ นาฬิกา ๓๐ นาที = ๑ นาฬิกาครึ่ง
- (ค) ๑ นาฬิกา ๔๕ นาที = ๑ นาฬิกา ๓ ภาค, หรือ ๒ นาฬิกา หย่อน ๑ ภาค

ส่วนคำว่า "กึ่งนาฬิกา" นั้น ใช้ได้สำหรับแทนคำที่เรียกว่า "ครึ่งชั่วโมง" ๓ บัดนี้
แต่คำว่า "ครึ่งชั่วโมง" ถึงจะคงใช้ก็ไม่ผิด

๔. นาฬิกาที่ทำมาจากยุโรปยอมเขียนเลข ๑ ถึง ๑๒ อยู่หน้าปัดแล้ว เพราะฉะนั้น
ถ้าเรียกเวลาตามตัวเลขในหน้าปัดนาฬิกาเป็นอันถูก ไม่พลาดพลั้งใดเลย

จะเห็นได้ว่า ในประกาศนี้ มีทั้งคำศัพท์ที่เคยมีใช้อยู่แล้ว คือ "นาฬิกา" และคำศัพท์
บัญญัติขึ้นให้สื่อความหมายใหม่ คือ "ภาค" และ "ครึ่งนาฬิกา" ส่วนคำว่า "ก่อนเที่ยง"
หรือ "ก.ท." และ "หลังเที่ยง" หรือ "ล.ท." ไม่ใช่นำใหม่ เป็นความหมายที่มีอยู่แล้ว แต่
ประกาศนี้ได้นำมาใช้เป็นทางการ คำว่า "นาฬิกา" เป็นคำที่มีใช้อยู่ในสังคมไทยมาแต่ดั้งเดิมแล้ว
โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางคานโหราศาสตร์ และเป็นคำราชการด้วย* ประกาศนี้จุดประสงค์เห็น
ได้อย่างหนึ่งคือ ต้องการเทียบคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเวลาของไทยให้เท่ากับคำเดียวกับเวลาที่มี
ใช้อยู่ในภาษาอังกฤษหรือภาษาในอีกโลกตะวันตก (ซึ่งเป็นผู้ผลิตนาฬิกาขายด้วย) คำว่า "นาฬิกา"

นั้น ประสงค์ให้เท่ากับคำว่า "o'clock" คำว่า "ภาค" ให้เท่ากับคำว่า "quarter" คำว่า "ก่อนเที่ยง" ให้เท่ากับคำว่า "A.M." หรือ "hour" และ "หลังเที่ยง" ให้เท่ากับคำว่า "P.M."

คำว่า "นาฬิกา" นั้น เป็นภาษาราชการมาแต่ครั้งเดิม ส่วนภาษาพูดเดิมนั้นนิยมใช้คำว่า "โมง" กับ "ทุ่ม" คำว่า "โมง" ใช้บอกเวลาตอนกลางวัน คำว่า "ทุ่ม" ใช้บอกเวลาตอนกลางคืน เมื่อมีประกาศให้ใช้คำเกี่ยวกับเวลาใหม่ จึงต้องมีการเทียบการใช้คำให้ประชาชนไว้อีกดังนี้

ตารางเทียบเวลา

แบบที่ใช้อยู่บัดนี้		ตามวิธีโหราศาสตร์	
กลางวัน	กลางคืน	ก่อนเที่ยง	หลังเที่ยง
๑ โมงเช้า ๒ " ๓ " ๔ " ๕ " ๖ " ๗ " ๘ " ๙ " ๑๐ " ๑๑ " ๑๒ " ๑๓ " ๑๔ " ๑๕ " ๑๖ " ๑๗ " ๑๘ " ๑๙ " ๒๐ " ๒๑ " ๒๒ " ๒๓ " ๒๔ " ๒๕ " ๒๖ " ๒๗ " ๒๘ " ๒๙ " ๓๐ " ๓๑ " ๓๒ " ๓๓ " ๓๔ " ๓๕ " ๓๖ " ๓๗ " ๓๘ " ๓๙ " ๔๐ " ๔๑ " ๔๒ " ๔๓ " ๔๔ " ๔๕ " ๔๖ " ๔๗ " ๔๘ " ๔๙ " ๕๐ " ๕๑ " ๕๒ " ๕๓ " ๕๔ " ๕๕ " ๕๖ " ๕๗ " ๕๘ " ๕๙ " ๖๐ " ๖๑ " ๖๒ " ๖๓ " ๖๔ " ๖๕ " ๖๖ " ๖๗ " ๖๘ " ๖๙ " ๗๐ " ๗๑ " ๗๒ " ๗๓ " ๗๔ " ๗๕ " ๗๖ " ๗๗ " ๗๘ " ๗๙ " ๘๐ " ๘๑ " ๘๒ " ๘๓ " ๘๔ " ๘๕ " ๘๖ " ๘๗ " ๘๘ " ๘๙ " ๙๐ " ๙๑ " ๙๒ " ๙๓ " ๙๔ " ๙๕ " ๙๖ " ๙๗ " ๙๘ " ๙๙ " ๑๐๐ " ๑๐๑ " ๑๐๒ " ๑๐๓ " ๑๐๔ " ๑๐๕ " ๑๐๖ " ๑๐๗ " ๑๐๘ " ๑๐๙ " ๑๑๐ " ๑๑๑ " ๑๑๒ " ๑๑๓ " ๑๑๔ " ๑๑๕ " ๑๑๖ " ๑๑๗ " ๑๑๘ " ๑๑๙ " ๑๒๐ " ๑๒๑ " ๑๒๒ " ๑๒๓ " ๑๒๔ " ๑๒๕ " ๑๒๖ " ๑๒๗ " ๑๒๘ " ๑๒๙ " ๑๓๐ " ๑๓๑ " ๑๓๒ " ๑๓๓ " ๑๓๔ " ๑๓๕ " ๑๓๖ " ๑๓๗ " ๑๓๘ " ๑๓๙ " ๑๔๐ " ๑๔๑ " ๑๔๒ " ๑๔๓ " ๑๔๔ " ๑๔๕ " ๑๔๖ " ๑๔๗ " ๑๔๘ " ๑๔๙ " ๑๕๐ " ๑๕๑ " ๑๕๒ " ๑๕๓ " ๑๕๔ " ๑๕๕ " ๑๕๖ " ๑๕๗ " ๑๕๘ " ๑๕๙ " ๑๖๐ " ๑๖๑ " ๑๖๒ " ๑๖๓ " ๑๖๔ " ๑๖๕ " ๑๖๖ " ๑๖๗ " ๑๖๘ " ๑๖๙ " ๑๗๐ " ๑๗๑ " ๑๗๒ " ๑๗๓ " ๑๗๔ " ๑๗๕ " ๑๗๖ " ๑๗๗ " ๑๗๘ " ๑๗๙ " ๑๘๐ " ๑๘๑ " ๑๘๒ " ๑๘๓ " ๑๘๔ " ๑๘๕ " ๑๘๖ " ๑๘๗ " ๑๘๘ " ๑๘๙ " ๑๙๐ " ๑๙๑ " ๑๙๒ " ๑๙๓ " ๑๙๔ " ๑๙๕ " ๑๙๖ " ๑๙๗ " ๑๙๘ " ๑๙๙ " ๒๐๐ " ๒๐๑ " ๒๐๒ " ๒๐๓ " ๒๐๔ " ๒๐๕ " ๒๐๖ " ๒๐๗ " ๒๐๘ " ๒๐๙ " ๒๑๐ " ๒๑๑ " ๒๑๒ " ๒๑๓ " ๒๑๔ " ๒๑๕ " ๒๑๖ " ๒๑๗ " ๒๑๘ " ๒๑๙ " ๒๒๐ " ๒๒๑ " ๒๒๒ " ๒๒๓ " ๒๒๔ " ๒๒๕ " ๒๒๖ " ๒๒๗ " ๒๒๘ " ๒๒๙ " ๒๓๐ " ๒๓๑ " ๒๓๒ " ๒๓๓ " ๒๓๔ " ๒๓๕ " ๒๓๖ " ๒๓๗ " ๒๓๘ " ๒๓๙ " ๒๔๐ " ๒๔๑ " ๒๔๒ " ๒๔๓ " ๒๔๔ " ๒๔๕ " ๒๔๖ " ๒๔๗ " ๒๔๘ " ๒๔๙ " ๒๕๐ " ๒๕๑ " ๒๕๒ " ๒๕๓ " ๒๕๔ " ๒๕๕ " ๒๕๖ " ๒๕๗ " ๒๕๘ " ๒๕๙ " ๒๖๐ " ๒๖๑ " ๒๖๒ " ๒๖๓ " ๒๖๔ " ๒๖๕ " ๒๖๖ " ๒๖๗ " ๒๖๘ " ๒๖๙ " ๒๗๐ " ๒๗๑ " ๒๗๒ " ๒๗๓ " ๒๗๔ " ๒๗๕ " ๒๗๖ " ๒๗๗ " ๒๗๘ " ๒๗๙ " ๒๘๐ " ๒๘๑ " ๒๘๒ " ๒๘๓ " ๒๘๔ " ๒๘๕ " ๒๘๖ " ๒๘๗ " ๒๘๘ " ๒๘๙ " ๒๙๐ " ๒๙๑ " ๒๙๒ " ๒๙๓ " ๒๙๔ " ๒๙๕ " ๒๙๖ " ๒๙๗ " ๒๙๘ " ๒๙๙ " ๓๐๐ " ๓๐๑ " ๓๐๒ " ๓๐๓ " ๓๐๔ " ๓๐๕ " ๓๐๖ " ๓๐๗ " ๓๐๘ " ๓๐๙ " ๓๑๐ " ๓๑๑ " ๓๑๒ " ๓๑๓ " ๓๑๔ " ๓๑๕ " ๓๑๖ " ๓๑๗ " ๓๑๘ " ๓๑๙ " ๓๒๐ " ๓๒๑ " ๓๒๒ " ๓๒๓ " ๓๒๔ " ๓๒๕ " ๓๒๖ " ๓๒๗ " ๓๒๘ " ๓๒๙ " ๓๓๐ " ๓๓๑ " ๓๓๒ " ๓๓๓ " ๓๓๔ " ๓๓๕ " ๓๓๖ " ๓๓๗ " ๓๓๘ " ๓๓๙ " ๓๔๐ " ๓๔๑ " ๓๔๒ " ๓๔๓ " ๓๔๔ " ๓๔๕ " ๓๔๖ " ๓๔๗ " ๓๔๘ " ๓๔๙ " ๓๕๐ " ๓๕๑ " ๓๕๒ " ๓๕๓ " ๓๕๔ " ๓๕๕ " ๓๕๖ " ๓๕๗ " ๓๕๘ " ๓๕๙ " ๓๖๐ " ๓๖๑ " ๓๖๒ " ๓๖๓ " ๓๖๔ " ๓๖๕ " ๓๖๖ " ๓๖๗ " ๓๖๘ " ๓๖๙ " ๓๗๐ " ๓๗๑ " ๓๗๒ " ๓๗๓ " ๓๗๔ " ๓๗๕ " ๓๗๖ " ๓๗๗ " ๓๗๘ " ๓๗๙ " ๓๘๐ " ๓๘๑ " ๓๘๒ " ๓๘๓ " ๓๘๔ " ๓๘๕ " ๓๘๖ " ๓๘๗ " ๓๘๘ " ๓๘๙ " ๓๙๐ " ๓๙๑ " ๓๙๒ " ๓๙๓ " ๓๙๔ " ๓๙๕ " ๓๙๖ " ๓๙๗ " ๓๙๘ " ๓๙๙ " ๔๐๐ " ๔๐๑ " ๔๐๒ " ๔๐๓ " ๔๐๔ " ๔๐๕ " ๔๐๖ " ๔๐๗ " ๔๐๘ " ๔๐๙ " ๔๑๐ " ๔๑๑ " ๔๑๒ " ๔๑๓ " ๔๑๔ " ๔๑๕ " ๔๑๖ " ๔๑๗ " ๔๑๘ " ๔๑๙ " ๔๒๐ " ๔๒๑ " ๔๒๒ " ๔๒๓ " ๔๒๔ " ๔๒๕ " ๔๒๖ " ๔๒๗ " ๔๒๘ " ๔๒๙ " ๔๓๐ " ๔๓๑ " ๔๓๒ " ๔๓๓ " ๔๓๔ " ๔๓๕ " ๔๓๖ " ๔๓๗ " ๔๓๘ " ๔๓๙ " ๔๔๐ " ๔๔๑ " ๔๔๒ " ๔๔๓ " ๔๔๔ " ๔๔๕ " ๔๔๖ " ๔๔๗ " ๔๔๘ " ๔๔๙ " ๔๕๐ " ๔๕๑ " ๔๕๒ " ๔๕๓ " ๔๕๔ " ๔๕๕ " ๔๕๖ " ๔๕๗ " ๔๕๘ " ๔๕๙ " ๔๖๐ " ๔๖๑ " ๔๖๒ " ๔๖๓ " ๔๖๔ " ๔๖๕ " ๔๖๖ " ๔๖๗ " ๔๖๘ " ๔๖๙ " ๔๗๐ " ๔๗๑ " ๔๗๒ " ๔๗๓ " ๔๗๔ " ๔๗๕ " ๔๗๖ " ๔๗๗ " ๔๗๘ " ๔๗๙ " ๔๘๐ " ๔๘๑ " ๔๘๒ " ๔๘๓ " ๔๘๔ " ๔๘๕ " ๔๘๖ " ๔๘๗ " ๔๘๘ " ๔๘๙ " ๔๙๐ " ๔๙๑ " ๔๙๒ " ๔๙๓ " ๔๙๔ " ๔๙๕ " ๔๙๖ " ๔๙๗ " ๔๙๘ " ๔๙๙ " ๕๐๐ " ๕๐๑ " ๕๐๒ " ๕๐๓ " ๕๐๔ " ๕๐๕ " ๕๐๖ " ๕๐๗ " ๕๐๘ " ๕๐๙ " ๕๑๐ " ๕๑๑ " ๕๑๒ " ๕๑๓ " ๕๑๔ " ๕๑๕ " ๕๑๖ " ๕๑๗ " ๕๑๘ " ๕๑๙ " ๕๒๐ " ๕๒๑ " ๕๒๒ " ๕๒๓ " ๕๒๔ " ๕๒๕ " ๕๒๖ " ๕๒๗ " ๕๒๘ " ๕๒๙ " ๕๓๐ " ๕๓๑ " ๕๓๒ " ๕๓๓ " ๕๓๔ " ๕๓๕ " ๕๓๖ " ๕๓๗ " ๕๓๘ " ๕๓๙ " ๕๔๐ " ๕๔๑ " ๕๔๒ " ๕๔๓ " ๕๔๔ " ๕๔๕ " ๕๔๖ " ๕๔๗ " ๕๔๘ " ๕๔๙ " ๕๕๐ " ๕๕๑ " ๕๕๒ " ๕๕๓ " ๕๕๔ " ๕๕๕ " ๕๕๖ " ๕๕๗ " ๕๕๘ " ๕๕๙ " ๕๖๐ " ๕๖๑ " ๕๖๒ " ๕๖๓ " ๕๖๔ " ๕๖๕ " ๕๖๖ " ๕๖๗ " ๕๖๘ " ๕๖๙ " ๕๗๐ " ๕๗๑ " ๕๗๒ " ๕๗๓ " ๕๗๔ " ๕๗๕ " ๕๗๖ " ๕๗๗ " ๕๗๘ " ๕๗๙ " ๕๘๐ " ๕๘๑ " ๕๘๒ " ๕๘๓ " ๕๘๔ " ๕๘๕ " ๕๘๖ " ๕๘๗ " ๕๘๘ " ๕๘๙ " ๕๙๐ " ๕๙๑ " ๕๙๒ " ๕๙๓ " ๕๙๔ " ๕๙๕ " ๕๙๖ " ๕๙๗ " ๕๙๘ " ๕๙๙ " ๖๐๐ " ๖๐๑ " ๖๐๒ " ๖๐๓ " ๖๐๔ " ๖๐๕ " ๖๐๖ " ๖๐๗ " ๖๐๘ " ๖๐๙ " ๖๑๐ " ๖๑๑ " ๖๑๒ " ๖๑๓ " ๖๑๔ " ๖๑๕ " ๖๑๖ " ๖๑๗ " ๖๑๘ " ๖๑๙ " ๖๒๐ " ๖๒๑ " ๖๒๒ " ๖๒๓ " ๖๒๔ " ๖๒๕ " ๖๒๖ " ๖๒๗ " ๖๒๘ " ๖๒๙ " ๖๓๐ " ๖๓๑ " ๖๓๒ " ๖๓๓ " ๖๓๔ " ๖๓๕ " ๖๓๖ " ๖๓๗ " ๖๓๘ " ๖๓๙ " ๖๔๐ " ๖๔๑ " ๖๔๒ " ๖๔๓ " ๖๔๔ " ๖๔๕ " ๖๔๖ " ๖๔๗ " ๖๔๘ " ๖๔๙ " ๖๕๐ " ๖๕๑ " ๖๕๒ " ๖๕๓ " ๖๕๔ " ๖๕๕ " ๖๕๖ " ๖๕๗ " ๖๕๘ " ๖๕๙ " ๖๖๐ " ๖๖๑ " ๖๖๒ " ๖๖๓ " ๖๖๔ " ๖๖๕ " ๖๖๖ " ๖๖๗ " ๖๖๘ " ๖๖๙ " ๖๗๐ " ๖๗๑ " ๖๗๒ " ๖๗๓ " ๖๗๔ " ๖๗๕ " ๖๗๖ " ๖๗๗ " ๖๗๘ " ๖๗๙ " ๖๘๐ " ๖๘๑ " ๖๘๒ " ๖๘๓ " ๖๘๔ " ๖๘๕ " ๖๘๖ " ๖๘๗ " ๖๘๘ " ๖๘๙ " ๖๙๐ " ๖๙๑ " ๖๙๒ " ๖๙๓ " ๖๙๔ " ๖๙๕ " ๖๙๖ " ๖๙๗ " ๖๙๘ " ๖๙๙ " ๗๐๐ " ๗๐๑ " ๗๐๒ " ๗๐๓ " ๗๐๔ " ๗๐๕ " ๗๐๖ " ๗๐๗ " ๗๐๘ " ๗๐๙ " ๗๑๐ " ๗๑๑ " ๗๑๒ " ๗๑๓ " ๗๑๔ " ๗๑๕ " ๗๑๖ " ๗๑๗ " ๗๑๘ " ๗๑๙ " ๗๒๐ " ๗๒๑ " ๗๒๒ " ๗๒๓ " ๗๒๔ " ๗๒๕ " ๗๒๖ " ๗๒๗ " ๗๒๘ " ๗๒๙ " ๗๓๐ " ๗๓๑ " ๗๓๒ " ๗๓๓ " ๗๓๔ " ๗๓๕ " ๗๓๖ " ๗๓๗ " ๗๓๘ " ๗๓๙ " ๗๔๐ " ๗๔๑ " ๗๔๒ " ๗๔๓ " ๗๔๔ " ๗๔๕ " ๗๔๖ " ๗๔๗ " ๗๔๘ " ๗๔๙ " ๗๕๐ " ๗๕๑ " ๗๕๒ " ๗๕๓ " ๗๕๔ " ๗๕๕ " ๗๕๖ " ๗๕๗ " ๗๕๘ " ๗๕๙ " ๗๖๐ " ๗๖๑ " ๗๖๒ " ๗๖๓ " ๗๖๔ " ๗๖๕ " ๗๖๖ " ๗๖๗ " ๗๖๘ " ๗๖๙ " ๗๗๐ " ๗๗๑ " ๗๗๒ " ๗๗๓ " ๗๗๔ " ๗๗๕ " ๗๗๖ " ๗๗๗ " ๗๗๘ " ๗๗๙ " ๗๘๐ " ๗๘๑ " ๗๘๒ " ๗๘๓ " ๗๘๔ " ๗๘๕ " ๗๘๖ " ๗๘๗ " ๗๘๘ " ๗๘๙ " ๗๙๐ " ๗๙๑ " ๗๙๒ " ๗๙๓ " ๗๙๔ " ๗๙๕ " ๗๙๖ " ๗๙๗ " ๗๙๘ " ๗๙๙ " ๘๐๐ " ๘๐๑ " ๘๐๒ " ๘๐๓ " ๘๐๔ " ๘๐๕ " ๘๐๖ " ๘๐๗ " ๘๐๘ " ๘๐๙ " ๘๑๐ " ๘๑๑ " ๘๑๒ " ๘๑๓ " ๘๑๔ " ๘๑๕ " ๘๑๖ " ๘๑๗ " ๘๑๘ " ๘๑๙ " ๘๒๐ " ๘๒๑ " ๘๒๒ " ๘๒๓ " ๘๒๔ " ๘๒๕ " ๘๒๖ " ๘๒๗ " ๘๒๘ " ๘๒๙ " ๘๓๐ " ๘๓๑ " ๘๓๒ " ๘๓๓ " ๘๓๔ " ๘๓๕ " ๘๓๖ " ๘๓๗ " ๘๓๘ " ๘๓๙ " ๘๔๐ " ๘๔๑ " ๘๔๒ " ๘๔๓ " ๘๔๔ " ๘๔๕ " ๘๔๖ " ๘๔๗ " ๘๔๘ " ๘๔๙ " ๘๕๐ " ๘๕๑ " ๘๕๒ " ๘๕๓ " ๘๕๔ " ๘๕๕ " ๘๕๖ " ๘๕๗ " ๘๕๘ " ๘๕๙ " ๘๖๐ " ๘๖๑ " ๘๖๒ " ๘๖๓ " ๘๖๔ " ๘๖๕ " ๘๖๖ " ๘๖๗ " ๘๖๘ " ๘๖๙ " ๘๗๐ " ๘๗๑ " ๘๗๒ " ๘๗๓ " ๘๗๔ " ๘๗๕ " ๘๗๖ " ๘๗๗ " ๘๗๘ " ๘๗๙ " ๘๘๐ " ๘๘๑ " ๘๘๒ " ๘๘๓ " ๘๘๔ " ๘๘๕ " ๘๘๖ " ๘๘๗ " ๘๘๘ " ๘๘๙ " ๘๙๐ " ๘๙๑ " ๘๙๒ " ๘๙๓ " ๘๙๔ " ๘๙๕ " ๘๙๖ " ๘๙๗ " ๘๙๘ " ๘๙๙ " ๙๐๐ " ๙๐๑ " ๙๐๒ " ๙๐๓ " ๙๐๔ " ๙๐๕ " ๙๐๖ " ๙๐๗ " ๙๐๘ " ๙๐๙ " ๙๑๐ " ๙๑๑ " ๙๑๒ " ๙๑๓ " ๙๑๔ " ๙๑๕ " ๙๑๖ " ๙๑๗ " ๙๑๘ " ๙๑๙ " ๙๒๐ " ๙๒๑ " ๙๒๒ " ๙๒๓ " ๙๒๔ " ๙๒๕ " ๙๒๖ " ๙๒๗ " ๙๒๘ " ๙๒๙ " ๙๓๐ " ๙๓๑ " ๙๓๒ " ๙๓๓ " ๙๓๔ " ๙๓๕ " ๙๓๖ " ๙๓๗ " ๙๓๘ " ๙๓๙ " ๙๔๐ " ๙๔๑ " ๙๔๒ " ๙๔๓ " ๙๔๔ " ๙๔๕ " ๙๔๖ " ๙๔๗ " ๙๔๘ " ๙๔๙ " ๙๕๐ " ๙๕๑ " ๙๕๒ " ๙๕๓ " ๙๕๔ " ๙๕๕ " ๙๕๖ " ๙๕๗ " ๙๕๘ " ๙๕๙ " ๙๖๐ " ๙๖๑ " ๙๖๒ " ๙๖๓ " ๙๖๔ " ๙๖๕ " ๙๖๖ " ๙๖๗ " ๙๖๘ " ๙๖๙ " ๙๗๐ " ๙๗๑ " ๙๗๒ " ๙๗๓ " ๙๗๔ " ๙๗๕ " ๙๗๖ " ๙๗๗ " ๙๗๘ " ๙๗๙ " ๙๘๐ " ๙๘๑ " ๙๘๒ " ๙๘๓ " ๙๘๔ " ๙๘๕ " ๙๘๖ " ๙๘๗ " ๙๘๘ " ๙๘๙ " ๙๙๐ " ๙๙๑ " ๙๙๒ " ๙๙๓ " ๙๙๔ " ๙๙๕ " ๙๙๖ " ๙๙๗ " ๙๙๘ " ๙๙๙ " ๑๐๐๐ " ๑๐๐๑ " ๑๐๐๒ " ๑๐๐๓ " ๑๐๐๔ " ๑๐๐๕ " ๑๐๐๖ " ๑๐๐๗ " ๑๐๐๘ " ๑๐๐๙ " ๑๐๑๐ " ๑๐๑๑ " ๑๐๑๒ " ๑๐๑๓ " ๑๐๑๔ " ๑๐๑๕ " ๑๐๑๖ " ๑๐๑๗ " ๑๐๑๘ " ๑๐๑๙ " ๑๐๒๐ " ๑๐๒๑ " ๑๐๒๒ " ๑๐๒๓ " ๑๐๒๔ " ๑๐๒๕ " ๑๐๒๖ " ๑๐๒๗ " ๑๐๒๘ " ๑๐๒๙ " ๑๐๓๐ " ๑๐๓๑ " ๑๐๓๒ " ๑๐๓๓ " ๑๐๓๔ " ๑๐๓๕ " ๑๐๓๖ " ๑๐๓๗ " ๑๐๓๘ " ๑๐๓๙ " ๑๐๔๐ " ๑๐๔๑ " ๑๐๔๒ " ๑๐๔๓ " ๑๐๔๔ " ๑๐๔๕ " ๑๐๔๖ " ๑๐๔๗ " ๑๐๔๘ " ๑๐๔๙ "			

แบบที่ ๑๐๖๖		ตามวิธีไวยากรณ์	
กลางวัน	กลางคืน	ก่อนเที่ยง	หลังเที่ยง
	๑ พม		๙ นาฬิกา
	๒ "		๘ "
	๑ ยาม		๗ "
	๔ พม		๑๐ "
	๕ "		๑๑ "
	๒ ยาม		เที่ยงคืน

และในกรณีค่าบอกเวลานี้ นอกจากทางการต้องอธิบายการใช้คำใหม่แล้ว ยังต้องอธิบายเรื่องการเขียนด้วย เช่น เวลา ๑ นาฬิกา ๒๕ นาที ให้เขียนว่า ๑.๒๕ นาฬิกา ก.ท.

ความจริงคนไทยมีวิธีบอกเวลามาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว และมีคำต่าง ๆ สำหรับใช้บอกเวลาคือ การนำคำว่า "นาฬิกา" "ภาค" "ก่อนเที่ยง" "หลังเที่ยง" ฯลฯ มาใช้ จึงเป็นเพียงการปรับแก้คำใหม่เท่านั้น เพื่อให้ระบบตรงกับคำในภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล

อีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งสามารถชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาทางสังคมนั้นควบคู่ไปกับการพัฒนาทางภาษา คือ เรื่องการแต่งกาย คนไทยสมัยก่อนที่รับเอาวัฒนธรรมการแต่งกายแบบตะวันตกเขามานั้น ก็แต่งตัวกันแบบไทย ๆ มีเสื้อ มีขี้น มีผ้าโจงกระเบน ฯลฯ และเมื่อเริ่มรับเอาการแต่งกายแบบตะวันตกเขามานั้น เป็นการนำมาใช้ในระบบราชการก่อน ทางกรมจึงมีการประกาศว่า แต่งอะไร เมื่อใด และเรียกว่าอะไรบ้าง ทางกรมได้มีพระราชกำหนดเกี่ยวกับการแต่งกายของข้าราชการออกมาหลายฉบับ รวมทั้งการแต่งกายของนักเรียนนายเรือ และนักเรียนนายช่างกลด้วย จากตัวอย่างต่อไปนี้^๓ จะเห็นได้ว่าคนในสังคมต้องเรียนรู้ทั้งสิ่งใหม่ และภาษาเกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ ควบคู่กันไป

^๓ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๒ แผนกกฎหมาย หน้า ๔-๑๔

มาตรา ๕

เครื่องแต่งตัวนายทหารชั้นสัญญาบัตร

ข้อ ๑ มีหมวด ๓ อย่าง คือ

อย่างที่ ๑ หมวดเต็มยศ เป็นหมวดแพร ขนสีดำ รูปอกแสดแข็งขลิบแพรดำ เว้น
แต่นายทหารชั้นนายพลเรือขลิบทอง อนึ่งมีเครื่องประดับข้างหมวดเบื้องขวาตรงกลางเป็น
เบาะผูกด้วยแถบแพรดำ มีเครื่องทองตรึงเหนือเบาะนี้ชักในคูมตราพระมงกุฎกับสมอ ๑ คูม
ต่างกัน คือ ชั้นนายพลเรือเกลียวทองใหญ่ ๑ เกลียวไขว้กันอยู่กลางเกลียวทองน้อย ๒ ข้าง
เกลียวทองใหญ่น้อยข้างละ ๒ เกลียว นายทหารชั้นนายนาวามีเกลียวทองใหญ่อยู่กลาง ๑
เกลียว แลเกลียวทองเล็ก ๑ เกลียว ชั้นนายเรือมีแต่เกลียวทองใหญ่ ๑ เกลียว

อย่างที่ ๒ หมวดกันแดด รูปเฮลเม็ต สีขาว มีผ้าขาวจับพันรอบ และมีชายผ้าสีขาว
แนบจากผ้าจับนั้นขึ้นเบื้องบนโดยรอบ มีตราพระครุฑพาดทองติดที่หน้าหมวดและมีขอบกาไหล่ทอง
เวลาใดประดับยศหรือไม่ประดับแจ้งในมาตรา ๒๕

อย่างที่ ๓ หมวดแถบ เหมือนที่ได้อธิบายไว้ในมาตรา ๓ ข้อ ๑ และข้อ ๒ เว้นแต่
ตราพระมงกุฎกับสมอนั้นหมวดเป็นแถบกำมะหยี่ปักคั่น คือ พระมงกุฎปักด้วยคันทอง สมอปักด้วย
คันทอง กรอบใบไชยพฤษ ๒ ข้างสมอข้างละ ๕ ใบ ปักด้วยคันทอง

ข้อ ๒ มีเสื้อ ๑๐ อย่าง คือ

อย่างที่ ๑ เสื้อใหญ่ เป็นเสื้อสีกลาดสีน้ำเงินดำ ชั้นนายพลเรือชั้นในเป็นสีขาว
รูปเสื้อหางอกปักเอวปัก มีคูมตราพระมงกุฎกับสมอ ๒ แถว ๆ ละ ๔ คูม ชายเสื้อด้านหน้า
เพียงเอว ชายเสื้อด้านหลังปักเป็นหางเสื้อรูปเสื้อแต่งเวลาเย็น คือเสื้อรูปคอตั้งกลาดขาว
ขอบข้างขลิบแถบทองขนาด ๑๕ มิลลิเมตร ขอบบนขลิบแถบทองต่างกัน เป็น ๒ ขนาด คือ เสื้อ
นายทหารชั้นนายพลเรือ ขลิบแถบทองขนาด ๓๒ มิลลิเมตร เสื้อนายทหารชั้นนายนาวาแลนายเรือ
ขลิบแถบทองขนาด ๒๕ มิลลิเมตร ที่ชายแขนเสื้อทั้ง ๒ ข้าง มีเครื่องหมายเหล่า หมายถึงยศ ดังจะ
ได้บรรยายต่อไปในมาตรา ๑๒ แด ๑๓ กับที่ชายแขนเสื้อด้านนอกเยื้องข้างหน้ามีแถบตาเป็นชาย

แฉลบรองคุมแขนเสื้อคำควยสักลาคีสีขาว ขลิบแถบทองขวางกันเป็น ๒ ขนาด คือ เสื้อนายทหารชั้น นายพลเรือ ขลิบแถบทอง ขนาด ๒๕ มิลลิเมตร

อย่างที ๓ เสื้อน้อย เป็นเสื้อสักลาคีขาว รูปตุนิก มีคุมทองตราพระมงกุฎกับสมอ ๒ แถว ๆ ละ ๔ คุม คอเปิด พับชายแหว่งตอก ๒ ชาย ที่แขนเสื้อมีเครื่องหมายเหล่าหมายยศ ดังจะไคกล่าวต่อไปในมาตรา ๑๒ แล ๑๓

อย่างที ๔ เสื้อขาว เหมือนอย่างที ๓ ใว้ในมาตรา ๓ ข้อ ๓ อย่างที ๒

อย่างที ๕ เสื้อดำกัก เหมือนที ๓ ใว้ในมาตรา ๓ ข้อ ๓ อย่างที ๓

อย่างที ๖ เสื้อสโมสรคำ เป็นเสื้อสักลาคีสีน้ำเงินคำเปิดกรุปเมสสแยกเกศ มีคุมทองตราพระมงกุฎกับสมอ ๒ แถว ๆ ละ ๒ คุม กับมีคุมค้อยางเดียวกันซัดหวางรังคุมบน ๑ ค ที่แขนเสื้อมีเครื่องหมายเหล่า หมายยศ ดังจะไคกล่าวต่อไปในมาตรา ๑๒ แล ๑๓ ทีเสื้อกักสักลาคีสีน้ำเงินคำหรือดำขาวสวมกายใต้เสื้อนั้น ทีเสื้อกักมีคุมทองตราพระมงกุฎกับสมอขนาดยอม ๑ แถว ๓ หรือ ๔ คุม ตามความพอใจ

อย่างที ๗ เสื้อสโมสรขาว เป็นเสื้อดำขาว มีรูปแฉลลักษณะเหมือนกันกับอย่างที ๖ ทุกประการ เว้นแต่ไม่มีเครื่องหมายเหล่า หมายยศ ทีแขนเสื้อ มีเสื้อก้อยางเดียวกันกับอย่างที ๖ แต่ไม่มีเสื้อกักสักลาค

อย่างที ๘ เสื้อสโมสรเตนร่า เป็นเสื้อสักลาคีสีน้ำเงินคำ รูปเสื้อหางอกเปิด อย่างเสื้อแดงเวลาเย็น มีคุมตราพระมงกุฎกับสมอ ๒ แถว ๆ ละ ๓ คุม กับมีคุมค้อยางเดียวกันประดับข้างหลังเสื้อตรงเอว ๑ ค ที่แขนเสื้อมีเครื่องหมายเหล่า หมายยศ ดังจะได้บรรยายต่อไปในมาตรา ๑๒ แล ๑๓ มีเสื้อกักสักลาคีสีน้ำเงินคำหรือดำขาวสวมกายใต้เสื้อเช่นเดียวกันกับอย่างที ๖

จากประกาศนี้เห็นได้ว่า คนไทยมีคำศัพท์เกี่ยวกับการแต่งกายเพิ่มขึ้นอีกมากมาย อาทิ "เสื้อใหญ่" "เสื้อน้อย" "เสื้อสโมสร์คำ" "เสื้อสโมสร์เตนร่า" "เสื้อเจ็ค" "รองเท้านัก" "ชู" ฯลฯ ซึ่งแต่ละคำพูดเกี่ยวกับของเครื่องนุ่งห่มอะไร ประกอบขึ้นด้วยอะไรบ้าง และใช้ในโอกาสใดบ้าง

ทางราชการนอกจากจะรับการแต่งกายแบบตะวันตกเข้ามาแล้ว ยังรับเอาระบบการทำงานและวิธีการทำงานแบบตะวันตกเข้ามาด้วย ซึ่งในระยะแรก ๆ ต้องมีการจัดระบบและบัญญัติศัพท์ต้องใช้ในระบบด้วย ดังตัวอย่าง "กระทรวงทหารเรือ" เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ประกาศกฎเสนาบดีกระทรวงทหารเรือ และในประกาศมีการอธิบายความหมายของคำต่าง ๆ ที่ต้องใช้เกี่ยวกับเรือดังนี้

หมวดที่ ๒

อธิบายศัพท์สงคราม

ข้อ ๖ คำว่า "คนประจำเรือ" หมายความว่า บรรดาที่หน้าที่ประจำเรือ โดยทำเนียบเฉพาะเรือ กับทั้งบุคคลจำพวกใดที่กระทรวงทหารเรือได้อนุญาตไว้เสมอไป หรือได้สั่งเฉพาะราชการ บ้างคราวใดประจำเรือใด บุคคลเหล่านั้นก็ชื่อว่า เป็นคนประจำเรือนั้น

ข้อ ๗ คำว่า "คนนอกเรือ" คือ บุคคลอื่น ๆ ไม่เลือกกว่าทหารหรือพลเรือน นอกจากที่ใดกำหนดไว้ว่า เป็นคนประจำเรือ ตามความในข้อ ๖ นั้น อนึ่งให้พึงเข้าใจว่า คนประจำเรือหนึ่ง ๆ ถ้าไปเรืออื่นเป็นครั้งคราว ก็ถือว่าเป็นคนนอกเรือของเรือที่ไปนั้น เว้นไว้แต่การที่ไปนั้น จะได้ไปโดยหน้าที่จำเป็นที่ไม่ประจำในเรือใหม่ทีเดียว

ข้อ ๘ คำว่า "เยี่ยมเรือ" หมายความว่า บุคคลนอกเรือมาเยี่ยมเยียนคนประจำเรือ ในเวลาที่เรือจอดหรือทอดอู่ เพื่อเป็นการเยี่ยมคำนับ หรือเพื่อเยี่ยมเยียนกันตามหน้าที่หรือมาหากันโดยกิจธุระตลอดจนถึงการที่บุคคลนอกเรือ มาเรือเพื่อการสโมสร์ การเลี้ยงตามความเชื่อใจของคนประจำเรือ

ข้อ ๘ คำว่า "พักอาศัย" หมายความว่า บุคคลนอกเรือมาพักอยู่ในเรือ โดย เวลานานกว่า ๑๒ ชั่วโมงขึ้นไป หรือเข้ามาพักผ่อนในเรือเวลากลางคืน หากจะต่ำกว่า ๑๒ ชั่วโมง ก็เรียกว่า พักอาศัย

ข้อ ๑๐ "การโดยสารเรือ" หมายความว่า การอาศัยไปในเรือ เพื่อประสงค์ จะเดินทางจากตำบลหนึ่งไปอีกตำบลหนึ่ง หรือหลายตำบล

ข้อ ๑๑ คำว่า "คนโดยสาร" หมายความว่า บุคคลนอกเรือซึ่งโดยสารเรือหลวง ตามความในข้อ ๑๐ นั้น แลถึงหากว่าเรือนั้นจะไปจอดในที่ใด ๆ ก็คงชื่อว่า เป็นคนโดยสารอยู่ เสมอไปจนกว่าจะไปจากเรือนั้นเป็นเด็ดขาด

ตัวอย่างเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมซึ่งควบคู่ไปกับการพัฒนาทางภาษายังมีอีกมาก แต่ ด้วมีความจำเป็นเรื่องเนื้อที่กระดาษ จึงต้องยุติไว้เพียงเท่านี้ และผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านจะสามารถมองเห็นภาพว่า การพัฒนาทางสังคมนั้นแยกไม่ได้จากการพัฒนาทางภาษา และ ถ้าเรามีแผนพัฒนาสังคมได้ เราก็ักน่าจะมีแผนพัฒนาภาษาได้ด้วย

หนังสืออ้างอิง

หนังสือ ราชกิจจานุเบกษา ทั้ง ร.ศ. ๑๒๘ - พ.ศ. ๒๔๖๐

